

דבר העורך

במקהלות פרכו אלקים

מוסיף והולך: ברכת המזון היא חובת היחיד, אולם ככל שמתרבה הציבור מתרבה השבת. שלושה שאכלו כאחד נוספת ברכת הזימון, עשרה שאכלו ביחד נוספת הזכרת שם שמים - "נברך אלקינו".

במשנה (ברכות דף מט:), הובאה שיטת תנאים, שבמאה באלף וברבוא מוסיפים והולכים בנוסח הזימון, ושיטת רבי יוסי הגלילי שלפי רוב הקהל הם מברכים, **שנאמר** (תהלים פרק סח פסוק כז) במקהלות פרכו אלקים ה' ממקור יסוך אל.

להלכה נפסק **בשו"ע** (סימן קצב סעיף א) שמעשרה ואילך הנוסח שווה, אולם בעצם השיטה אנו רואים שוב את יסוד הזימון: ריבוי המסובים שבאים לברך כאחד על המזון מרבה כבוד שמים.

כעת יובן באופן נפלא דבריו המאירים של **הפרישה** (סימן קצב ס"ק ב) בשם **המהר"ל** (נתיבות עולם נתיב העבודה פרק יח), שבנוסח הזימון כל אחד מוסיף שבח על דברי קודמו: המזמן אומר "נברך שאכלנו משלו"; המסובים מוסיפים "ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו"; והמזמן חוזר על דבריהם ומוסיף "ברוך הוא וברוך שמו". וכעין זה באמירת "ברכו": השליח ציבור אומר "ברכו את ה' המבורך", הציבור מוסיף "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", והשליח ציבור חוזר ואומר אף הוא את הנוסח עם ההוספה.

וכתב **המשנ"ב** (סימן קצב ס"ק ד), שרק המזמן אומר "ברוך הוא וברוך שמו" ולא המסובים; וממילא יחיד המברך בלא זימון אינו אומר.

כלומר, תיבות "ברוך הוא וברוך שמו" אינן תוספת נפרדת כללית לפני ברכת המזון, אלא חלק מנוסח הזימון והמשך חזרת המזמן, שהוא מוסיף על דברי המסובים. ואילו היו המדפיסים מחברים תיבות אלו לנוסח שאומר המזמן, לא היו צריכים לכתוב "יחיד אינו אומר".

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'צירוף המסובין לזימון'

פי שם ה' אקרא ה'בו גדל יאלקינו

סדרת זימון: בגיליון הקודם (מספר 526), התבאר סדר וגדר חיוב הזימון לפני ברכת המזון.

בהמשך לכך יתבאר בגיליון הנוכחי (מספר 527), באיזה אופן מצטרפים המסובים לזימון: האם שלושה שלא התחילו לאכול יחד, או שלא סיימו את סעודתם יחד, חייבים לזמן או רק רשאים לזמן?

האם 'התחילו ביחד' נקבעת בברכת המוציא או באכילת כזית? האם האוכל מאכלים אחרים (מזונות, האדמה או שהכל) או השותה (יין או שאר משקים) מצטרף לזימון?

ומה הדין כאשר שניים כבר סיימו את סעודתם, ורק לאחר מכן הגיע השלישי ואכל עמהם?

ברכת מזל טוב

לידיר הילכתא

הג"ר נחמיה חשין שליט"א

לרגל שמחת נישואי בנו

החתן המופלג כמר בן ציון שליט"א

עב"ג בת ידיר הילכתא

הג"ר דוד מינצברג שליט"א

יהי רצון שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה, לתפארת המשפחות הרגולות, ולראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, מתוך אושר והרחבת הרעת.

המברכים: מערכת הילכתא

להקדים לסיים ולברך לבדו. לעומת זאת, כאשר לא התחילו יחד, אין עדיין צירוף המחייבם להישאר עד הזימון, ורשאי להקדים ולברך לבדו; אלא שאם סיימו יחד בפועל, נעשו מצורפים וחייבים לזמן. והעיר הט"ז, שתמוה מדוע **הבית יוסף** לא הביא חילוק זה. ונקט **המשנב"ב** (ס"ק יט, שער הציון ס"ק טז) כדעת הט"ז שמספיק אכילה בסוף כדי לחייב, ולא כאחרונים שנחלקו על הט"ז.

התחילו יחד: כתב **השולחן ערוך** (סימן קצג סעיף ד), שלושה שישבו לאכול ובירכו ברכת המוציא, אפילו כל אחד אוכל מכרו ואפילו עדיין לא אכלו כזית פת, אינם רשאים ליחלק. כלומר, שברכת המוציא יחד נחשבת כהתחלת סעודה משותפת, ומאותה שעה אינם רשאים ליחלק.

ודנו פוסקי זמננו עד מתי יכול מי שהצטרף באיחור להיחשב כמי שהתחיל יחד: לדעת **הג"ר ישראל יעקב פישר זצ"ל** (זימון כהלכתו פרק ב ס"ק ט), כל זמן שהראשון לא סיים את אכילת הכזית הראשון, נחשב שהתחילו יחד.

וכן חידד **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (שיעורי ברכות דף מה), שכל זמן שלא בלע הראשון את הכזית הראשון, עדיין יכול חברו להצטרף אליו. אולם אם רק שמעו קידוש יחד ולא התחילו את האכילה יחד, אין שמיעת הקידוש מצרפת אותם לזימון.

סיימו יחד: כתב **השולחן ערוך** (סימן קצג סעיף ב), שלושה שלא נקבעו לאכול יחד מתחילת הסעודה, כגון ששניים קבעו ואחר כך בא השלישי וקבע עמהם, או שאחד קבע תחילה ואחר כך הצטרפו אליו שניים, אם היו קבועים יחד בגמר האכילה אינם רשאים ליחלק, אלא חייבים לזמן.

וביאר **המשנה ברורה** (ס"ק יט), שאם גם לא סיימו יחד, כגון שאחד הצטרף לאחר שהשניים התחילו, וגם סיימו את סעודתם בזמנים שונים, אלו שסיימו תחילה רשאים לברך בפני עצמם, שכן לחיוב זימון צריך שיתחילו יחד או שייסימו יחד.

2. לא התחילו ולא סיימו

לכתחילה: כתב **בשער הציון** (סימן קצג ס"ק יז), שאף אם לא התחילו ולא סיימו יחד, לכתחילה מצוה להמתין עד סוף הסעודה, שיוכלו להצטרף לזימון.

מקומות חלוקים: לגבי גדרי הצירוף לזימון באכילה במקומות שונים, שמהם המקור לדיני צירוף למניין בתפילה, ראה **בגיליון עומק הפשט** (מספר 262 אחרי קדושים תש"פ) שיצא בתקופת הקורונה בנושא "צירוף מנין במרפסת".

1. כיצד מצטרפין לזימון?

עומק לשון המשנה: **במשנה** (ברכות דף מה.) נאמר: שלשה "שאכלו כאחת" חייבין לזמן. במילים ספורות טמנה המשנה את יסוד כל הסוגיא. אין עצם היותם שלושה מחייב בזימון, אלא העובדה שאכילתם היתה "כאחת" - סעודה אחת המצורפת משלושה סועדים.

מכאן מסתעפים כל פרטי הסוגיא שבגמרא ובראשונים: מתי נוצרת 'אכילה כאחת' - בתחילת הסעודה או בסופה, האם צריכים להתחיל ולסיים יחד, מהו דין 'מפה אחת' שמצרפת לזימון, ומהם שאר אופני הקביעות והצירוף. הכל כלול בפירוש המילים המדויקות שנאמרו במשנה: "שאכלו כאחת".

צירוף תחילה וסוף: נחלקו **הראשונים** מה נחשב "שאכלו כאחת". **רבינו יונה** (ברכות דף לב: מדפי הרי"ף) הכריע בשם רבו, שאין חיוב זימון אלא כאשר קבעו עצמם מתחילת הסעודה לאכול יחד; אבל אם לא קבעו מתחילה, אין סיום האכילה יחד מצרפם.

אולם **הרא"ש** (ברכות פרק ז סימן א) חולק על רבינו יונה וסובר, שאף אם לא בירכו המוציא יחד, כל שנקבעו לאחר מכן באכילה יחד, או נמצאו יחד בגמר הסעודה, נקבעו לזמן ואינם רשאים ליחלק. וכן פסק **השו"ע** (סימן קצג סעיף ב). כדעת הרא"ש שיש צירוף בסוף הסעודה, גם כאשר לא התחילו כאחד.

ומבואר **בתוס'** (ברכות דף מה. ד"ה שלשה), על פי **הירושלמי** (ברכות תחילת פרק ז), שאם נתנו דעתם לאכול והתחילו יחד, חל עליהם חיוב זימון מתחילת הסעודה, ושוב אינם רשאים להיפרד. אולם אם אחד הקדים ואכל כזית לפני שהצטרפו האחרים, עדיין לא חל עליהם חיוב קבוע, ורשאים לסיים בזמנים שונים ולברך כל אחד לעצמו; ומכל מקום, אם סיימו את אכילתם יחד - חייבים לזמן.

חילוק זה הובא להלכה **בט"ז** (סימן קצג ס"ק ו), שהתחלה משותפת של שלושתם יוצרת צירוף קבוע וחיוב זימון מתחילת הסעודה, ולכן אין אחד מהם רשאי

ולכן, כתב **המשנה ברורה** (סימן קצ"ט), שאם המתנינו עד שסיים השלישי לאכול, חייבים לזמן ואינם רשאים ליחלק; ואפילו שלא סיימו יחד ממש, מאחר שהשניים עדיין ראויים לאכול, דינם כאילו סיימו יחד.

דין זה הוא רק כאשר הגיע קודם שאמרו "הב לן ונברך", אבל אם אמרו כן לפני שהגיע, שוב אינו מצטרף. וכתב **הרמ"א**, שנטילת מים אחרונים נחשבת כאמירת "הב לן ונברך".

4. מקצת המסובין אכלו פת

אכילה קלושה: בגמרא (ברכות דף מה.) מבואר, תשעה שאכלו דגן ואחד אכל ירק - מצטרפין. אמר רבי זירא, בעאי מיניה מרב יהודה: שמנה מהו? שבעה מהו? - אמר ליה: לא שנה. ששה ודאי לא מביעאי לי.

הרי שגם מי שלא אכל פת יכול להצטרף לזימון. ונפסק **בשולחן ערוך ובמשנ"ב** (סימן קצ"ט סעיף ג), שבעשרה, אם שבעה אכלו פת ושלושה אכלו כל אחד כזית ירק, או שתו רביעית משקה חוץ ממים, מצטרפים לזימון בשם ויכולים לומר "שאכלנו", ולתחילה צריך שהמזמן יהיה מאוכלי הפת: אבל אם רק שישה אכלו פת וארבעה אכלו ירק, אינם מצטרפים, משום שצריך רוב הניכר של אוכלי פת.

ולעניין זימון בשלושה, כאשר שניים אכלו פת והשלישי אכל כזית מיני דגן או ירק, או שתה רביעית משקה, נחלקו הפוסקים אם מצטרף עמהם לזימון. לכן, כשמצטרף שלישי לסעודה, לכתחילה יתנו לו פת ולא מאכל או משקה אחר; ואם אירע שאכל או שתה דבר אחר, יזמנו עמו.

לעניין סוג המשקה, כתב **האור לציון** (חלק ב פרק מו אות לב), שלצירוף מועיל רק יין או מיץ פירות טבעי, אבל השותה קפה, תה או משקה ממותק אינו מצטרף. וכן נקט **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (קובץ תשובות חלק א סימן כב), וכן הביא בספר **וזאת הברכה** (פרק יג אות ד) בשם כמה פוסקים.

ובתשובות והנהגות (חלק א סימן קפג) כתב, שאין לצרף לזימון על ידי שתיית תה חם, משום שהמצטרף באמצעות שתיית תה נצרך לשתי קולות: האחת, עצם הצירוף לזימון על ידי שתייה; והשנייה, ששתיית תה חם נמשכת בדרך כלל יותר מכדי שתיית רביעית, ובפשטות אין מצטרפים אלא כששותים רביעית בתוך שיעור כדי שתיית רביעית.

חידוש גדול מבואר **ברמ"א** (סעיף ב), שבכל מקום שרשאים ליחלק שלא התחילו ולא סיימו יחד, מכל מקום יכולים לזמן, ואדרבה יש להם ענין לזמן משום "ברוב עם הדרת מלך".

אולם **המשנה ברורה** (ס"ק כד) הביא **שהמגן אברהם** הקשה, שמדברי הרבה פוסקים משמע ששלושה שאכלו בלא קביעות אינם רשאים לזמן, מאחר שאין אחד יכול להוציא את חברו בברכת המזון, והניח את הדין בצריך עיון; ובעשרה, שיש בזימון הזכרת השם, כתב שאין לזמן. טעם שיטת המגן אברהם ביאר **בשער הציון** (ס"ק כב), שכיצד יאמרו "נברך", שפירושו שנברך יחד, כאשר לבסוף כל אחד מוכרח לברך בפני עצמו, שאין אחד יכול להוציא את חברו.

ולדעת **הגר"ש זאזאניץ** (חידושים מכתב יד ברכות דף מה.) דברי המגן אברהם שאין לזמן, נאמרו באופן שהשלישי לא קבע עמהם, אבל אם קבע עמהם באמצע הסעודה, רשאים לזמן אף שלא התחילו ולא סיימו יחד. וכן דעת **הגר"ח קניבסקי זצ"ל** (תורת הזימון פרק ז אות יא), והוכיח כן מדברי **המשנה ברורה** (סימן ר ס"ק ט), שאם הפסיק לזימון עם שניים, יכול לאחר מכן להצטרף לזימון נוסף, אף שלא התחיל ולא סיים עמהם.

מאידך לדעת **הגר"ש אלישיב זצ"ל** (שיעורי הגרי"ש אלישיב ברכות דף מה.), למרות שאין איסור לזמן באופן זה, ראוי שלא לעשות כן, ובפרט בישיבות, כדי שלא יבואו לחשוב שיש בדבר חיוב או מצוה.

3. גמרו לאכול ועדיין לא בירכו

מאכל חביב: בגמרא (ברכות דף מז.) מסופר, שרב שמואל ישבו בסעודה, וכשהגיע רב שימי בר חייה מיהר לאכול כדי להצטרף עמהם לזימון. רב אמר לו שכבר גמרו את סעודתם, ואינם מתחייבים בזימון. אולם שמואל השיב, שאילו היו מביאים להם מאכל חביב, לפניו ארדיליא - כמהין ופטירות, ולפני רב גוזלות, ודאי היו אוכלים; ומכיון שעדיין היו ראויים לאכול, לא נחשב שנגמרה סעודתם ומצטרפים לזימון.

על פי זה פסק **השולחן ערוך** (סימן קצ"ט סעיף א), ששניים שסיימו לאכול ובא שלישי, כל זמן שאילו היו מביאים לפניהם מאכל נוסף היו יכולים לאכול ממנו, השלישי מצטרף עמהם, ומצוה לתת לו לאכול כדי שיצטרף לזימון.

הנהגת המזמן בברכת הזימון

יח. מצד הדין ראוי שהמזמן יברך כל ברכת המזון בקול רם, והשומעים ישמעו ברכת המזון מן המזמן ויתכוונו לצאת ידי חובתן בברכתו^ל.

יט. אבל בזמננו שבני אדם מסיחים את דעתם מברכת המברך ואין מכוונים לדבריו, נכון יותר שכל אחד מן המסובין יאמר בעצמו ברכת המזון בלחש יחד עם המברך בכל ברכה וברכה^{לא}, ויקדימו המסובין קצת לסיים הברכה לפני המזמן כדי שיענו אמן על ברכתו^{לב}.

כ. ועכ"פ יזהרו המסובין לומר את הברכה הראשונה עם המברך בלחש מלה במלה, והמברך יברך בקול רם שישמעו כולם^{לד}.

כא. דרך הטוב והישר הוא, שכשיודע המברך שהמסובין מבינים לשון הקודש ויכוונו לדבריו, שיודיעו לשאר המברכים מתחלה לשתוק ולכוון לשמוע ברכה ראשונה מפי המברך, ולא לסמוך על מה שאומרים עמו מלה במלה^{לה}, מיהו אין אנו נוהגים כלי^ל.

כב. אם אין המברכים יכולים לשמוע את המזמן בשעה שאומר הזימון או בשעה שמברך ברכה ראשונה של ברכת המזון [עד הזן את הכל] מלה במלה, אין יוצאין ידי חובת זימון^{לז}. ולכן צריך המזמן לומר את ברכת הזימון והברכה הראשונה בקול רם כדי שישמעו כולם^{לז}.

כג. ומטעם זה, חבורה שאוכלים בה עשרה בני אדם יחד, צריך המזמן להגביה קולו כדי שישמעו כולם את ברכת הזימון והברכה ראשונה עד הזן את הכל. ואם אי אפשר לכולם לשמוע, ואין העשרה שומעים את המזמן עד סוף ברכה ראשונה, מוטב שיתחלקו לחבורות של שלשה שלשה. ועל כן יש ליתן לברך ברכת הזימון למי שקולו חזק ורם כדי שיוכלו כולם לשמעו^{לח}.

לו. גמ' (מו, א) עד היכן ברכת הזימון, והר"ף (לג, ב) מפרש הגמ' לענין עיקר צירוף של זימון, והובא בר"ש (שם סימן יב). והתוס' (ד"ה עד היכן) פסקו כרב ששת דהוא עד ברכת הזן. וכן פסק הרמ"א (סימן ר סעיף ב), דלא כהמחבר שפוסק כרב נחמן דהוא עד ברוך שאכלנו משלו בלבד. ועל כן כשאין צירוף עכ"פ לברכה ראשונה אין יוצאין ידי חובת זימון. וכ"כ החיי אדם (כלל מח סעיף א) והמשנה ברורה (סימן קצג ס"ק כח).

לז. כ"מ מהמגן אברהם (סימן קצג ס"ק ד) והמשנה ברורה (סימן קצג ס"ק יז).

הגר"ח קניבסקי העיר - והגר"ש אלישיב הכריע!

מעשה נפלא: בשמחת בר־המצוה של אחד מנכדי מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שהתקיימה בירושלים עיר הקודש, ישבו בשולחן השמחה שני גדולי הדור: סב החתן, מרן הגר"ש, ודוד החתן, מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל.

כשהגיעו לסוף הסעודה, כיבד הגר"ש את חתן בר־המצוה לזמן. הגר"ח העיר שהמנהג הוא שלא לכבד חתן בר־מצוה בזימון, מאחר שעדיין לא נתמלא זקנו ואין ידוע אם הביא שתי שערות, וכדעת החזון איש שלהלכה חייב הזימון הוא מדאורייתא. אולם הגר"ש השיב שהמנהג הוא לכבד את חתן בר־המצוה בזימון, כדעת המשנ"ב שלהלכה חייב הזימון הוא רק מדרבנן. למעשה עמד הגר"ש על הוראתו, וחתן בר־המצוה זימן (שיעורי מרן הגר"ש אלישיב ברכות דף מז: עמוד תקלב-תקלג, פ.ד.).

חתן בר מצוה - זימון
ש: חתן בר מצוה בסעודה שביליל הבר מצוה, האם יכול לזמן.
ת: כן.
ש: הרי יש דעות בפוסקים שזימון דאורייתא.
ת: סומכים על רוב הפוסקים דזימון דרבנן (כמבואר בשע"צ שם קצ"ט, י"ט).
בסעודת בר מצוה של אחד מנכדי רבינו שליט"א, כיבדו את חתן הבר מצוה לזמן, וישב שם הגר"ח קניבסקי שליט"א (ידו החתן) והעיר שלא כדאי שזימון החתן כי עדיין אין לו אלא חזקה דרבאפי. ושאלו לרבינו שליט"א (סב החתן), ואמר שהמנהג"ט הוא שחתן הבר מצוה מזמין.

מִי הֵם הַיִּידִים

"אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח').

אב תשפ"ו

זיידודי שמענתא (לג) - "ובלכתך בדרך"

גליון 593

ההלכות נערכו ע"י הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א - רב ביהכ"נ צא"ד דבר"י עיר"ב

34. ג' אנשים לא אכלו כלום ביחד ובכל זאת חייבים לעשות זימון ביחד, מדוע?
35. שלושה יושבים ביחד וחייבים לזמן, ומשהו קרה בבית אחר, ולכן לא יכולים לזמן, מהו?
36. מתי ישראל זימן ולא כהן?

שאלות וחידודים לימי בין המננים, שאפשר לקיים בהם "דברת בס... ובפכת בדרך..."

תורה

1. איזה אבא אמר וכן (בתורה) היו בני אותו גיל?

34. שלושה שבאו משלוש חבורות של שלושה בני אדם והתחברו ביחד (ובמקום הראשון לא עשו זימון) אינם רשאים ליחלק משנתחברו (שו"ע סי' קצ"ג סעיף ה').

35. שלושה אנשים שבאו משלוש חבורות של ארבעה חייבים לזמן ביחד, ושוב זימנו באחת החבורות הראשונות, פרחו זימון מינייהו כיון שהם לא אכלו ביחד, וכל חיובם היה בגלל החבורה הראשונה והם כבר זימנו (שו"ע סי' קצ"ג סעיף ו', משנ"ב ס"ק ל"ג).

36. כתב בספר **"ברית אבות"**: "נוהגים לכבד את הסנדק או את המוהל בברכת הזימון (בסעודה שלאחר הברית), אף שיש שם כהנים, כי גם הם נחשבים ביום זה ככהנים, כמבואר במדרשים (ספר **"חשוקי חמד"** פסחים כ"א:)."

משיב כהלכה

שאלה: כיצד מצטרפים לזימון מסובים היושבים בשולחנות נפרדים?

בישיבה, בחתונה, בברית, בשבע ברכות, בבית מלון או בהכנסת אורחים: האם המסובים בשולחן אחד מצטרפים לזימון של שלשה ולזימון של עשרה?

ומה הדין בכמה שולחנות - כשבכל שולחן יש שיעור זימון, וכשיש שיעור רק בצירוף כולם?
האם יש הבדל בין שבת לחול, והאם חיבור השולחנות בפועל מצרפם לזימון?

מקורות: ש"ע וּמַשְׁנ"ב ובאור הלכה (סימן קסז סעיף יא; סימן קצג סעיף ב; סימן קצה סעיף א); וזאת הברכה (פרק יד); שיעורי הגר"ש אלישיב (ברכות דף נ); חוט שני (סוכות עמוד תב); מנחת יצחק (חלק ח סימן ח); מנחת שלמה (חלק ב סימן ד).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מוזמנים לשלוח תשובות להגדיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד). התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- עמודות 'דברים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

ברכת מזל טוב לידיד הילכתא

הג"ר שמעון כהן שליט"א

לרגל שמחת הבר מצוה לבנו הבה"ח הלל נ"י

יהי רצון שירוה ממנו ומכל צאצאיו רוב נחת דקדושה

דינים העולים

א. התחלה או סיום: שלושה שהתחילו יחד, באכילת כזית או בברכת המוציא אף קודם אכילת כזית, אינם רשאים ליחלק, אף שכל אחד אוכל מככרו. קידוש משותף אינו מצרף. גם אם לא התחילו יחד, קביעות בגמ' הסעודה מחייבת בזימון.

ב. רשות בלי חיוב: לרמ"א, אף שלא התחילו ולא סיימו יחד, רשאים ואף עדיף לזמן משום "ברוב עם הדרת מלך"; המג"א הקשה כיצד יאמרו "נברך" והניח בצ"ע, ובעשרה כתב שלא לזמן. ונחלקו פוסקי זמננו כיצד לנהוג למעשה.

ג. שלישי בסוף: שניים שסיימו אכילתם, אך היו ממשיכים לאכול אילו הובא לפניהם מאכל נוסף, אם בא שלישי, ואכל והמתינו לו עד שסיים - חייבים בזימון; ובלבד שבא קודם שאמרו 'הב לו ונברך' וקודם נטילת מים אחרונים.

ד. מקצתם אכלו פת: שבעה שאכלו פת ושלושה שאכלו כזית ירק או שתו רביעית מצטרפים, ואומרים "שאלנו"; לכתחילה יזמן אחד מאוכלי הפת. שישה אוכלי פת וארבעה אוכלי ירק אינם מצטרפים. בשלושה נחלקו אם שני אוכלי פת מצטרפים לשלישי שאכל כזית דגן או ירק, או שתה רביעית; לכן לכתחילה יתנו לו פת, ובדיעבד יזמנו עמו.

ה. משקה: צירוף על ידי משקה רק בין או מיץ פירות טבעי, ולא מים, קפה, תה או משקה ממותק; ובתה חם מצוי גם שאינו שותה רביעית בכדי שתיית רביעית.

נושא הגיליון הבא:

זימון בעולם הישיבות

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

לעילוי נשמת הילדה התמימה פעשע מרים הלטובסקי ע"ה
בת יבלחט"א הגה"ח רבי שמחה בונים רוד הלטובסקי שליט"א
אשר הזכנכה בייסורים קשים ומרים נלב"ע י' אלול תשפ"ו תנצב"ה

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשוט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בירורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...